



Proroštvo i apokaliptika



prorok – נביא *nabî'* [navi]

proroci – נביאים *n^ebî'îm* = središnji dio HB

proročica – נביאה *n^ebî'â*

Sveto pismo;

B. Lujić, *Starozavjetni proroci*

Znak raspoznavanja

- נביא *nabi'* – “titula”, ID
- ראה *ro'ê* – onaj koji gleda
 - Npr. Samuel (1 Sam 9,19):
 - “...sve ću ti kazati što ti je na srcu”
 - Stvoritelj *gleda* (Post 1)
- חזן *hozê* – onaj koji ima viđenje
 - Npr. Gâd (2 Sam 24,11)
 - Davidov “vidjelac”
 - *hazâ* vidjeti Am 1,1
 - “riječi koje je motrio”
- προφήτης ⇔ ψευδοπροφήτης (LXX)
- “pisani”/“pisanski” proroci i oni drugi



“Formule”

- **Proročka formula** (o dolasku Božje riječi):
- “i dođe (mu) riječ Gospodnja”
npr. Jon 1,1
- ... יהוה אל *vaj^ehî d^ebar* 'Adonaj 'el...
 - “Riječ Jahvina dođe Joni...”
- **Glasnička formula:**
“Gospodin ovako govori”
- יהוה אמר כה *kô 'amar* 'Adonaj npr. Iz 43,1
 - “Ovako govori Jahve... Ne boj se, ti si moj!”
- **Riječ Gospodnja:** נאם יהוה *n^eum* 'Adonaj
npr. Jr 31,31
 - “Evo dolaze dani – riječ je Jahvina – sklopit ću novi savez...”



Koje proroke poznajemo?

- Iz
- Jr
- Ilija
- Hoš
- Dn
- Am
- Ez
- Ob
- Mal
- Hab
- Sef
- Hag
- Jon

Proroci i proročice

□ Petoknjižje:

- Abraham, Mirjam, Mojsije

□ Povijesne knjige: npr.

- Debora (Suci)
- Natan, Gâd, Ahija (Sam)
- Ilija i Elizej, Mihej ben Jimla, Hulda (Kr)

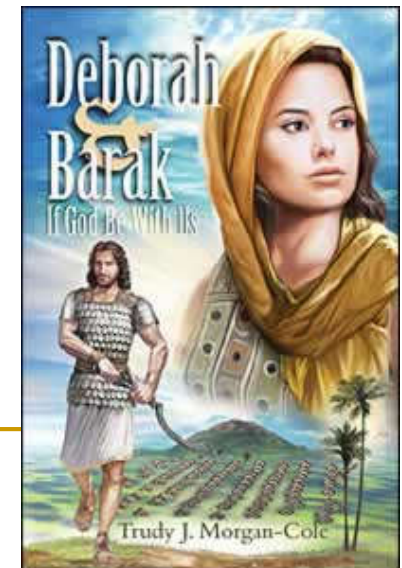
■ Proroci – pisci:

□ Veliki:

□ Iz, Jr, Ez + Dn (LXX),

- Ez: lažne proročice

□ i Mali (Zbirka XII: od Hoš do Mal)



Razvoj kanona

- ❑ κανών– mjera
- Hebrejska Biblija: “*proto-kanon*”
- תורה – *Tôrâ* = Zakon (Pouka)
- נביאים – *Nebi’im* = Proroci
- כתובים – *Ketubim* = Spisi
 - ❑ Od stvaranja (Post 1) do novog stvaranja (npr. Iz 66) tj. posljednjih vremena (npr. Dn 12)
- Septuaginta, LXX =“deutero-kanon”
 - ❑ Nakon Aleksandra Velikoga, za vjernike
 - ❑ doprinos LXX – jezik, raspored, knjige: Proroci na kraj
 - ❑ + 7 knjiga: Tob, Jdt, 1 i 2 Mak, Mudr, Sir, Baruh
 - + dodaci u Dn, Est



U svetoj predaji

- Proročke knjige
- 2. dio od נביאים *n^ebi'îm*
 - + Dn iz כתובים *k^etubîm*
 - + Bar (+ dijelovi Dn) – LXX
- Veliki: Iz, Jer, Ez, Dn
- i “mali” proroci:
- po opsegu spisa
- Knjiga dvanaestorice proroka
 - 12 spisa – jedna knjiga (?)
 - četvrti “veliki” prorok u HB



Abraham – prorok

- Tko ga naziva prorokom? (Post 20,7b)
- **Bog. Pred kim (usp. 20,3)?**
 - Abimelek Gerarski – strani kralj
 - Kakav je Abraham (v11)?
- **predrasuda i strah za život (v11)**
 - Prva proročka zadaća? (v7.17)
- **“molit će” (v7)**
- **Moli (v17) – zagovornik**
 - Uspješno? (v17)
- **Bog liječi (v17) – bitna molitva**
 - v3.7[2x] מוֹת (*môt* umrijeti) ⇔ v7 הֵיָה (*hajâ* živjeti)
v4.11 הָרַג (*harag* usmrtiti) ⇔ v17 יָלַד (*jalad* rađati)



Uzor-prorok Mojsije

- Prorok u Pnz 18,15?
- **נביא *nabî*** “kao što sam ja” (Pnz 18,15)
 - Vjerodostojna oporuka usp. v18:
 - “kao što si ti” – “ja ću podići proroka”
- **Posrednik *Saveza* (18,16)**
 - prenosi “im” Božje riječi (v18)
 - Definicija proroka u Pnz 18,18b:
- **“Dat ću riječi svoje u njegova usta...”**
 - Prva dužnost proroka – primiti riječ
 - Govori što Bog zapovijeda (v18)
- **Bog ga *podigne* (קום), jedan od braće (v15)**
 - Mojsije jedinstven (34,10):
- **“licem u lice”, poslan od Boga שלח *šalah* (11)**
- **Uloga u Hoš 12,14:**
- **Vodi i čuva**
 - Tko je za Petra obećani prorok u Dj 3,13.22?
- Isus

